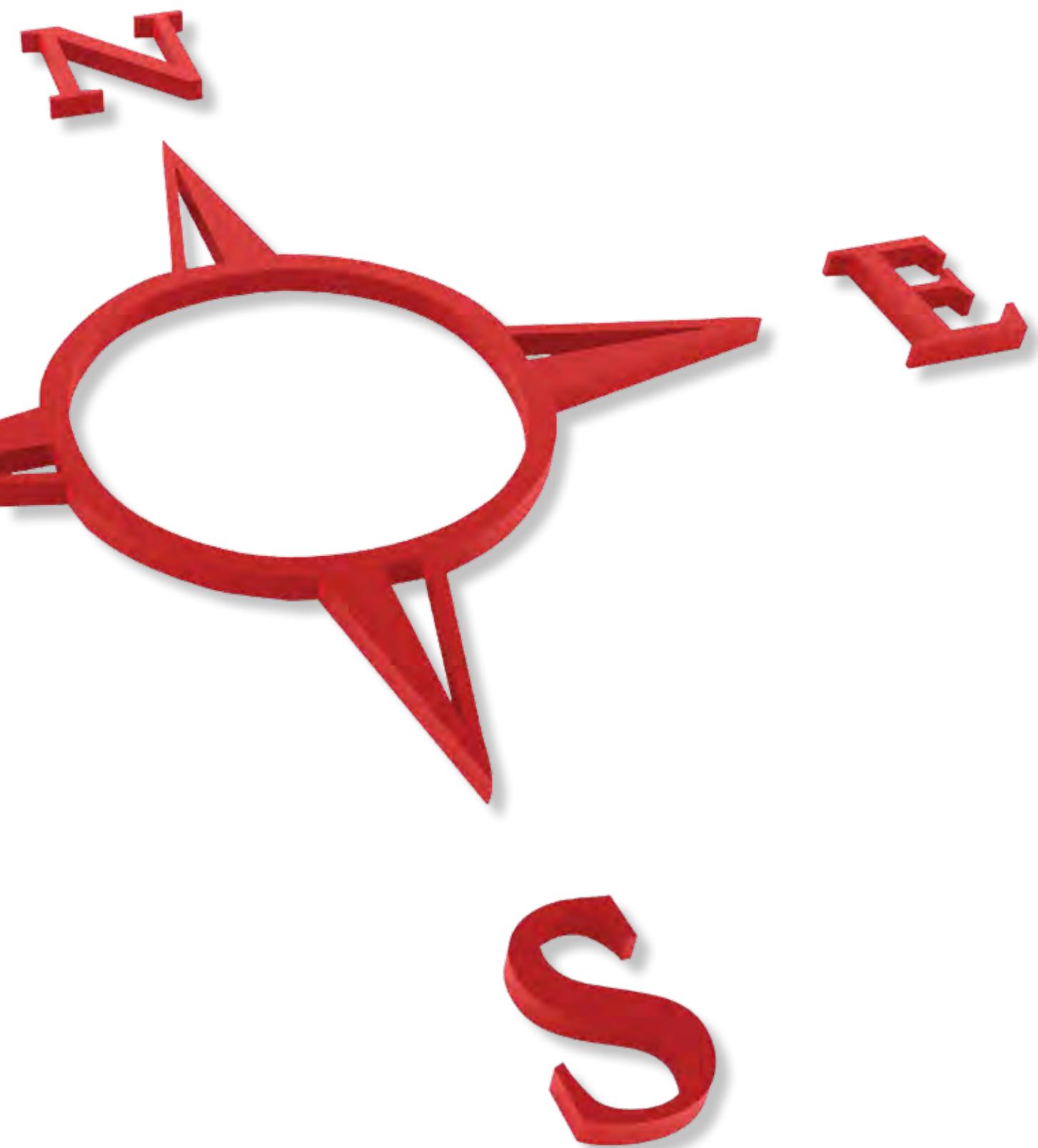

KOMPAS

Svijet evropskih standarda

STANDARDIZACIJSKI RAD

MOŽETE LI ZAMISLITI...

Evropu u kojoj se koriste kreditne kartice različitih dimenzija, Evropu u kojoj niste sigurni da je benzin isti u svakoj zemlji ili gdje su genetski modifikovani organizmi u hrani drugačije klasifikovani? Takva Evropa bila bi haotična za sve njene građane i svakodnevni život bio bi puno komplikovaniji.

„Standardizacija olakšava razmjenu robe i usluga uklanjanjem tehničkih prepreka.“

Na svu sreću, slobodno kretanje robe, osoba, usluga i kapitala lagano postaje stvarnost na današnjem jedinstvenom evropskom tržištu. Trgovinske prepreke eliminišu se kroz razvoj zajedničkih evropskih standarda. Misija CEN-a je da razvije evropske standarde. U toj ulozi CEN je udružen sa sestrinskim evropskim standardizacijskim organizacijama: CENELEC-om, specijalizovanim za standardizaciju u elektrotehnici i ETSI-jem, koji se bavi standardizacijom za informacionu i komunikacionu tehnologiju.

DOBRE VIJESTI ZA POTROŠAČE I PROIZVOĐAČE

Potrošači isto kao i proizvođači imaju koristi od standardizacije kroz povećanu sigurnost i kvalitet proizvoda kao i koristi od nižih cijena. S jednim zajedničkim standardom za 31 evropsku zemlju, proizvod se može plasirati na šire tržište s mnogo nižim troškovima razvoja i ispitivanja. U tom slučaju proizvođači profitiraju jer su u mogućnosti da koriste veći broj vanjskih dobavljača, a i veća je garancija kvaliteta proizvoda i efikasnosti njegove izrade. Korisnici će prije prihvatići proizvod ili uslugu kojoj mogu vjerovati.

„Standardi pripadaju ekonomiji zasnovanoj na znanju koja podupire industriju i društvo u Evropi.“

S opredijeljenošću da se osvrne na inovacije i rezultate istraživanja i razvoja, CEN može odgovoriti na zahteve novog tržišta i evropskih politika.

PROCES

Evropski standardi su zasnovani na konsenzusu koji odražava ekonomski i društveni interes 31 države nacionalne članice CEN-a predstavljene putem njihovih nacionalnih standardizacijskih tijela (National Standardization Bodies – NSBs). Industrija je inicirala izradu većine standarda, dok ostali standardizacijski projekti dolaze od potrošača, malih i srednjih preduzeća ili udruženja.

Osim toga, mnogi standardi su razvijeni da bi podržali evropsko zakonodavstvo. „Uputčivanje na standarde“ u okviru zakonodavnog teksta smatra se efikasnijim sredstvom za osiguravanje da proizvodi ispunjavaju osnovne zdravstvene i bezbjednosne zahtjeve u zakonodavstvu nego pisanje detaljnih zakona. To omogućava da procesi podrže jedni druge, a da ne izazovu usporavanje.

Osim evropskih standarda, CEN izrađuje ostale referentne dokumente koji se mogu brzo i lako razviti: sporazume s radionicama, tehničke specifikacije, tehničke izvještaje i vodiče.

IZVAN EVROPE

Evropski standardi se izrađuju imajući u vidu globalnu perspektivu. CEN je potpisao „Bečki sporazum“ s Međunarodnom organizacijom za standardizaciju (ISO) zahvaljujući kojem se paralelno mogu razvijati zajednički evropski i međunarodni standardi. Više od 30% evropskih standarda koje je CEN usvojio su identični s međunarodnim standardima. Ti EN/ISO standardi imaju dvostruku korist od automatske i identične implementacije u 31 zemlji članici CEN-a, kao i globalu primjenljivost. Pored EN/ISO standarda, brojni evropski standardi koje je CEN razvio blisko su povezani s ISO standardima.

ŠTA VAM STANDARDI DONOSE

- Standardi poboljšavaju sigurnost proizvoda
- Standardi podstiču ekonomiju obima
- Standardi omogućavaju proizvođačima da se usklade s evropskim zakonodavstvom
- Standardi promovišu interoperabilnost proizvoda i usluga
- Standardi olakšavaju razumijevanje inovacija na tržištu
- Standardi potiču veću konkurentnost
- Standardi olakšavaju trgovinu smanjivanjem prepreka u trgovini
- Standardi podržavaju održivost životne sredine
- Standardi odražavaju ishod istraživanja i razvoja
- Standardi promovišu zajedničko razumijevanje

KAKO UČESTVOVATI U STANDARDIZACIJI

Standardi su potaknuti poslovanjem, a izrađuju ih eksperti iz tog područja. U izgradnji evropskog konsenzusa, industrija, trgovinska udruženja, javni organi, akademska zajednica i predstavnici nevladinih organizacija pozvani su da doprinesu standardizacijskom procesu.

Upravo se ovo otvoreno učešće smatra snagom evropske standardizacije.

„Evropski standard oblikuju oni koji doprinose njegovom razvoju.“

Učešće u razvoju evropskih standarda odvija se putem nacionalnih standardizacijskih tijela. Ona šalju svoje delegacije koje će predstavljati određene interese zemlje članice u standardizacijskim projektima. Evropska trgovinska udruženja i interesne grupe, koje, između ostalog, predstavljaju ekologe, potrošače, trgovinska udruženja kao i mala i srednja preduzeća, takođe imaju priliku doprinijeti razvoju standarda.

BITNO JE UČESTVOVATI

Učešće u procesu standardizacije omogućava zainteresovanoj strani da predviđi promjene u standardima u određenom sektoru, kao i da izrazi svoje mišljenje o datom sadržaju. Proizvođač koji želi učestvovati u CEN-ovom procesu kontaktira svoje nacionalno standardizacijsko tijelo ili direktno ili putem trgovackog udruženja. Putem nacionalnog standardizacijskog tijela proizvođač se može uključiti u nacionalni „mirror komitet“, koji je odgovoran za razvijanje nacionalnog mišljenja o određenom standardu i za iznošenje tog mišljenja relevantnom CEN-ovom tehničkom komitetu. Takođe, moguće je da postane član nacionalne delegacije CEN-ovog tehničkog komiteta ili da bude imenovan za eksperta koji će raditi u jednoj od radnih grupa.

„Jedan evropski standard je isti od Portugala do Finske i od Kipra do Islanda.“

RAZVOJ EVROPSKOG STANDARDA

POČETAK RADA

Prijedlog za izradu evropskog standarda može dati svaka zainteresovana strana. Većinu prijedloga daju nacionalna standardizacijska tijela i tamo gdje se to tiče evropskog zakonodavstva, Evropska komisija (EC) te Evropsko udruženje za slobodnu trgovinu (EFTA).

Imajući u vidu potrebno vrijeme i dostupne resurse, odgovarajući CEN-ov tehnički komitet donosi odluku o usvajanju prijedloga. Usvojeni standardizacijski projekat dodjeljuje se jednoj od radnih grupa za izradu standarda. Radne grupe za svoj rad odgovaraju tehničkom komitetu.

Ako se prijedlog odnosi na novo područje standardizacijskog rada, odluku prvo donosi CEN-ov tehnički odbor, koji zatim posao upućuje novom ili postojećem tehničkom komitetu.

Jedna od vrijednosti CEN-a je da, jednom kada je standardizacijski projekat usvojen, nacionalna standardizacijska tijela sve aktivnosti u okviru projekta stavlju na čekanje. U tom periodu ne započinju se novi projekti niti se preduzimaju revizije postojećih standarda na nacionalnom nivou. Ova obaveza se zove „mirovanje – standstill” i omogućava da se napori usmjere na postizanje evropske harmonizacije.

JAVNA RASPRAVA – DALJNE JAČANJE

Onda kad je nacrt evropskog standarda pripremljen, on se daje na javnu raspravu, proces koji je u CEN-u poznat kao „CEN Enquiry”. Za vrijeme trajanja javne rasprave, svi koji imaju određeni interes (npr. proizvođači, javni organi, potrošači itd.) mogu dati komentare o nacrtu. Nacionalna standradizacijska tijela upoređuju ova stajališta, a CEN-ov tehnički komitet ih analizira.

USVAJANJE PONDERISANIM GLASANJEM

Uzimajući u obzir komentare dobijene tokom CEN-ove javne rasprave, izrađuje se konačna verzija koja se daje članicama CEN-a na formalno ponderisano glasanje.

1 EVROPSKI STANDARD = 31 NACIONALNI STANDARD

Nakon CEN-ove ratifikacije, svako nacionalno standardizacijsko tijelo usvaja evropski standard kao identični nacionalni standard i povlači sve nacionalne standarde koji su u sukobu s novim standardom. Stoga jedan evropski standard postaje nacionalni standard u 31 državi članici CEN-a.

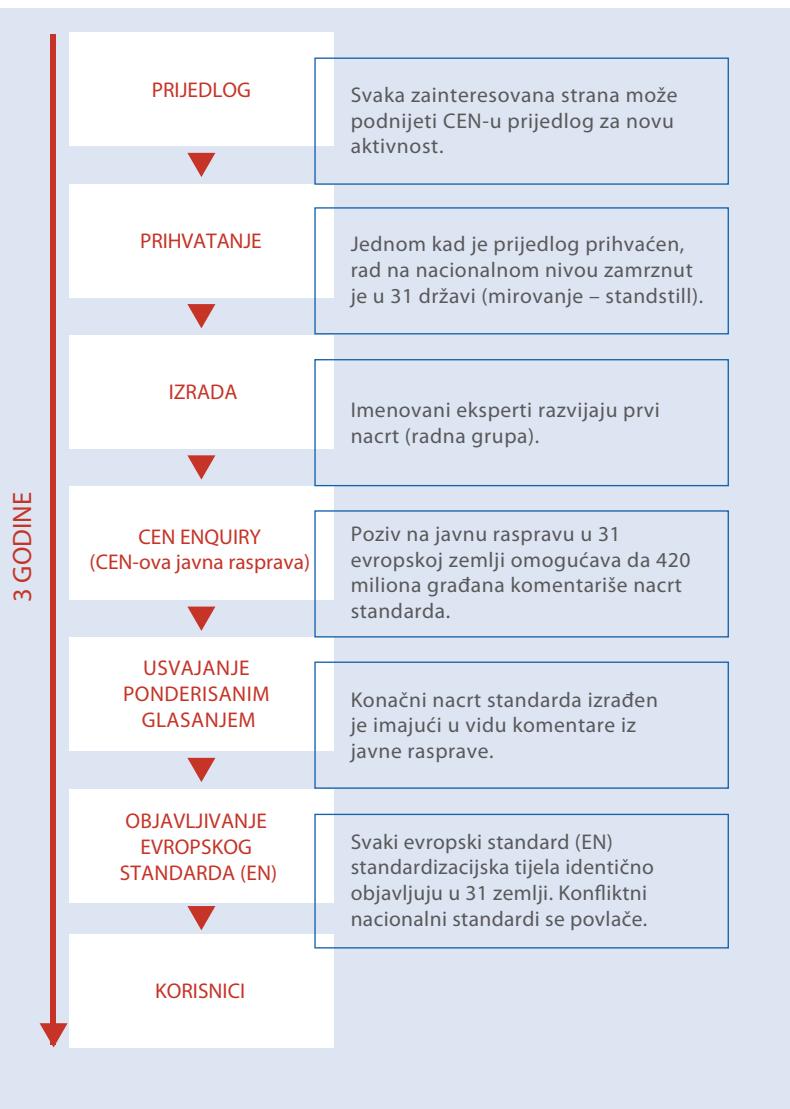
Na primjer, evropski standard za sigurnost igračaka EN 71 AFNOR je u Francuskoj usvojen kao NF EN 71, a EVS u Estoniji kao EVS EN 71. Ti standardi su dostupni u svakoj zemlji putem nacionalnih standardizacijskih tijela.

PROCES IZRADE STANDARDA

Ključna karakteristika razvoja evropskog standarda (EN) i jedna od koje dobija jačinu i legitimitet jeste sporazum svih zainteresovanih strana. Izgradnja konsenzusa može biti dugotrajan proces, međutim, 2002. godine CEN je implementirao sistem za izradu evropskih standarda po kojem izrada standarda ne bi trebala trajati duže od tri godine.

Sljedeći dijagram pokazuje uobičajeni proces tehničkog komiteta za prijedlog, razvoj, usvajanje i objavljivanje evropskog standarda. Postoje i druge opcije, uključujući razvoj zajedničkih standarda sa ISO-om.

EVROPSKA STANDARDIZACIJA PRILAGOĐAVA SE POTREBAMA POTROŠAČA

Kao dodatak evropskim standardima, CEN izrađuje CEN-ove sporazume s radionicama i CEN-ove tehničke specifikacije. Oni imaju efikasno organizovane procese i brže procedure za usvajanje.

CEN-ov sporazum s radionice (CWA)

CEN-ov sporazum s radionice pripremljen je na radionicama CEN-a otvorenim za sve koji imaju interes da učestvuju u njegovoj pripremi. Ne postoji geografsko ograničenje o učešću te stoga učesnici mogu dolaziti i van Evrope. Vrijeme razvoja CEN-ovog sporazuma s radionice obično je između 10 i 12 mjeseci. Sporazumi nemaju status evropskog standarda te ne postoji obaveza nacionalnih standardizacijskih tijela da ih usvoje kao nacionalne standarde. Postoji i posebna brošura o CEN-ovim radionicama.

CEN-ova tehnička specifikacija (CEN/TS)

Mogu je koristiti CEN-ovi tehnički komiteti kao evropski predstandard za inovativne karakteristike upstream tehnologije ili u slučajevima kada u očekivanju buduće harmonizacije istovremeno trebaju postojati različite opcije. Kao i kod CWA, tehničke specifikacije nemaju status evropskog standarda i nisu usvojene kao nacionalni standardi.

CEN-OVI SEKTORI

Standardi su svugdje u svakodnevnom životu, javljaju se svaki put kad su kvalitet, efikasnost, sigurnost i kompatibilnost u pitanju. Stolovi, vrata, dimenzije papira i željezničke pruge proizvedeni su u skladu sa standardom. Na primjer, obuke i usluge operatora kol centara ili prevodilaca takođe se mogu izvoditi u skladu s evropskim

standardom. CEN pokriva većinu područja ekonomskih aktivnosti i pruža individualni odgovor na potrebe sektora. CEN-CENELEC-ov Upravljački centar (CCMC) u Briselu, koji nudi svoje usluge decentralizovanoj CEN-ovoj mreži, takođe ima eksperte koji mogu pružiti savjete i podržati standardizacijske aktivnosti.

NAŠI SEKTORI SU:

Vazduhoplovstvo i vazdušni prostor – upravljanje vazdušnim saobraćajem i garancija proizvoda, sigurnost i tehnički zahtjevi vezani za svemirske sisteme i aktivnosti itd.

Hemija – proizvodi od nafte, boje, lakovi, ljepila, sredstva za obogaćivanje tla, eksplozivi za civilne namjene, pirotehnika itd.

Građevina – građevinske konstrukcije, proizvodi, materijali, oprema ali takođe i vatrootpornost, geotekstili, energetska efikasnost zgrada itd.

Potrošački proizvodi – igračke, gimnastička, sportska i oprema za igrališta, tekstil, namještaj, proizvodi za njegu djece itd.

Energija – snabdijevanje vodom i gasom, solarni elektroinženjerstvo, goriva, upravljanje energijom, pametne mreže itd.

Životna sredina – kvalitet vode i vazduha, upravljanje otpadom, biogoriva, dobivena goriva itd.

Hrana – analiza hrane, hrana za životinje, detekcija genetički modifikovanih organizama, artikli u kontaktu s hranom itd.

Zdravljje i sigurnost – zdravljje i sigurnost na radu i lična zaštitna oprema (zaštitna odjeća i oprema kao što su štitnici za glavu, oči, uši, stopala, ruke itd.)

Zdravstvo – medicinska sredstva, hirurški implanti, zdravstvena informatika, zdravstvene usluge, stomatološki materijali itd.

Grijanje, ventilacija i klimatizacija (HVAC) – gasni aparati, aparati na ulje i čvrsto gorivo, hlađenje, toplotne pumpe, čiste sobe itd.

ICT – informacione i komunikacione tehnologije: e-poslovanje, e-zdravlje, e-nauka, e-vlada, e-dostupnost inteligentnog transporta, zaštita podataka itd.

Inovacije – upravljanje inovacijama, smjernice za povezanost sistema upravljanja inovacijama i kreativnim upravljanjem, dizajnersko razmišljanje, upravljanje strateškom inteligencijom, inovacijski alati za samoprocjenu, upravljanje intelektualnim vlasništvom itd.

Mašine – sigurnost različitih vrsta mašina, uključujući liftove, eskalatore, pokretne stepenice itd.

Materijali – metalni (željezo, bakar, aluminij, olovo, cink, kalaj) i nemetalni (papir, koža, tekstil, keramika, plastika, guma) materijali, itd.

Mjerenje – vodomjeri, gasni mjerači i kalorimetri, hidrometrija, razdjeljnici troškova topline, daljinsko očitavanje brojila, pametna brojila itd.

Mašinstvo – sigurnosni standardi za mašine, specifikacije za opremu pod pritiskom, kotlovi, cijevi, rezervoari itd.

Nanotehnologija – klasifikacija, terminologija i nomenklatura, metrologija i instrumentacija, ispitne metodologije, modeliranje i simulacija, nanotehnološki proizvodi i procesi itd.

Oprema pod pritiskom – jednostavne posude pod pritiskom, gasni aparati, prenosive plinske boce, GRP posude pod pritiskom, kotlovi, prenosni aparati za gašenje požara itd.

Sigurnost i odbrana – vojna nabavka, humanitarno protivminsko djelovanje, sigurnost građana, perimetarska zaštita, upravljanje u vanrednim i kriznim situacijama itd.

Usluge – turizam, upravljanje objektima, poštanske usluge, kinematografska djelatnost, kontaktni centri za korisnike, sigurnost lanca nabavke, konsultantske usluge, stambeno zbrinjavanje starijih lica, usluge kiropraktičara, usluge estetske hirurgije, aerodromske i zrakoplovne sigurnosne usluge itd.

Transport i ambalaža – željeznice i područje primjene na željeznicama, drumski transport (uključujući električna vozila), intermodalni i interoperabilni transport, transport opasne robe, žičare, ambalaža i ambalažni otpad itd.

NOVE STANDARDIZACIJSKE INICIJATIVE

Inovacija je jedan od osnovnih pokretača uspješnog poslovanja. Uspostava standarda je važan korak ka podsticanju inovacija u svim industrijama. Interakcija između istraživanja, inovacija i standardizacije ima za cilj integrисani pristup. CEN daje platforme koje odgovaraju svim tržišnim i društvenim potrebama za standardima. Naš sektor za inovacije je fokusna tačka za razmatranje i razvoj novih ideja za standardizaciju iz bilo kog izvora. Zajedno s industrijom, administracijama,

naučnom javnošću i svim zainteresovanim stranama pokušavamo dati savjet kako na najbolji način zadovoljiti njihove potrebe za terminima u standardu i definisati prijedloge za projekte. Ako imate potrebu za standardima ili mislite da vam standardi mogu pomoći da riješite problem, stupite u kontakt s nama na innovation@cencenelec.eu i jedan od naših timova će vas kontaktirati.

CEN NISU SAMO STANDARDI

SERTIFIKACIJA

Na jedinstvenom evropskom tržištu postoji potreba za jedinstvenim evropskim znakom: jednim standardom, jednim ispitivanjem, jednim znakom.

Nezavisno ocjenjivanje usklađenosti proizvoda i usluga prema standardima uliva veće povjerenje potrošačima i korisnicima. CEN nudi Keymark kao evropski znak usklađenosti prema evropskim standardima. Iako CEN ne provodi ocjenjivačke i sertifikacijske aktivnosti, sertifikacijska tijela mogu CEN-u podnijeti prijavu za pravo da koriste

Upotreba Keymarka garantuje:

- usklađenost s odgovarajućim evropskim standardom;
- dovoljan nivo fabričke proizvodne kontrole.

Nosioci Keymarka slažu se da nezavisna, eksterna treća strana provede periodični nadzor i audit.

TEHNIČKA POMOĆ

CEN upravlja s nekoliko regionalnih i nacionalnih programa tehničke pomoći koje finansira Evropska unija. Cilj tih programa je da olakšaju trgovinu kroz sistem međusobno priznatih tijela i procedura. Pomoći se pruža s ciljem izgradnje kvalitetne infrastrukture (standardizacija, ispitivanje i metrologija, ocjenjivanje usklađenosti i sertifikacija) u zemljama korisnicama. Aktivnosti se kreću od jačanja nacionalnih standardizacijskih tijela pa do strategija za razvoj tehničkih propisa. CEN trenutno upravlja programima na Zapadnom Balkanu i u Turskoj (zemlje pristupnice EU), bivšim sovjetskim republikama i jugoistočnoj Aziji.

CEN-ov GLOSAR

Evropski standard (EN) – osnovni proizvod CEN-a. Razvio ga je tehnički komitet, odobrile članice CEN-a, a u razvoju ga karakteriše faza javne rasprave, nacionalna standardizacijska tijela objavljaju usvojeni evropski standard kao nacionalni standard.

CEN-ov sporazum s radionica (CWA) – standardizacijski dokument otvoren za direktno učešće bilo koje zainteresovane strane. Sporazumi su brzi i fleksibilni, obično se završavaju u periodu od 18 mjeseci. Ne postoji zahtjev da se usvoje kao nacionalni standardi u zemljama članicama CEN-a, ali se mogu koristiti kao alternativni put ka evropskom standardu ili preuzeti na međunarodnom nivou u okviru ISO-a.

CEN-CENELEC-ov Centar za upravljanje (CCMC) – središte CEN-a i CENELEC-a. Nalazi se u Briselu.

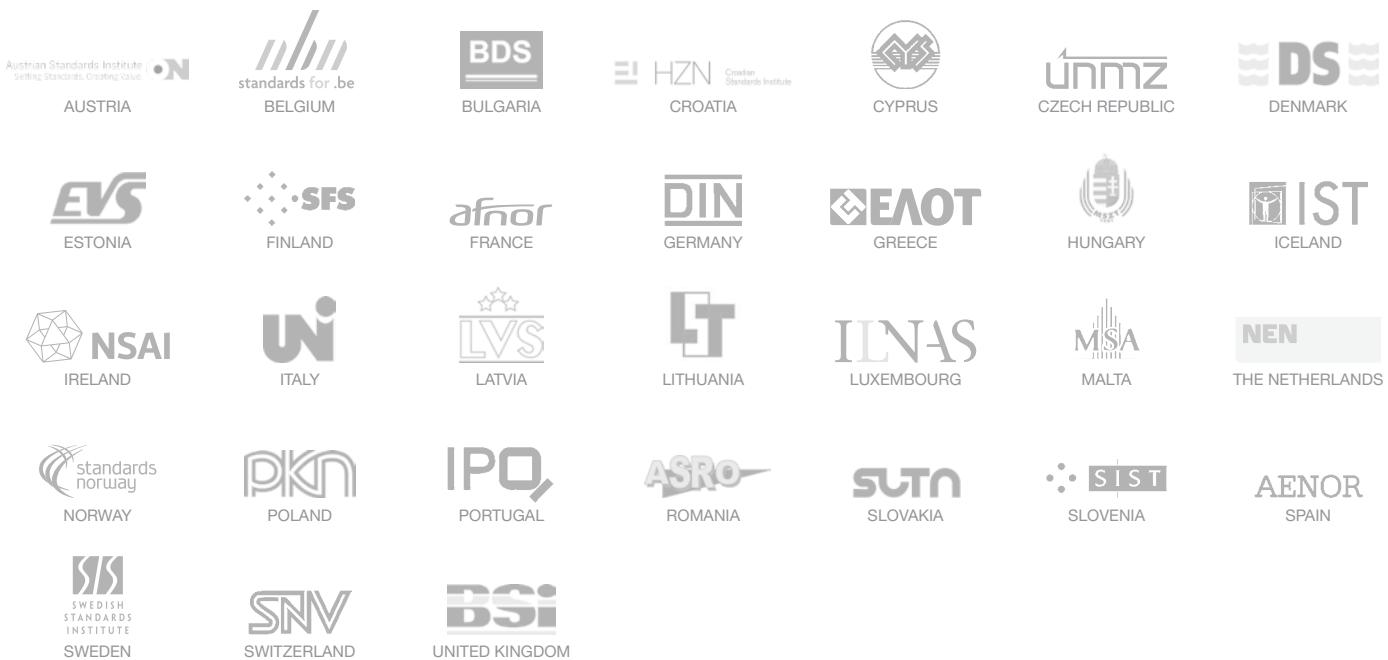
Nacionalno standardizacijsko tijelo (NSB) – standardizacijsko tijelo priznato na nacionalnom nivou je nacionalna članica CEN-a.

Tehnički komitet (TC) – grupa eksperata odgovorna za razvoj standarda u određenim sektorima ili kao puni tehnički komitet ili kao efikasno organizovani projektni komitet koji se bavi pojedinačnim projektom. Učesnici u tehničkim komitetima koncentrisani su u nacionalne delegacije. Izrada samih standarda odvija se u radnim grupama (WG) pod vođstvom tehničkog komiteta. Radne grupe su sastavljene od eksperata za određeni proizvod ili uslugu koja se standardizuje.

CEN je neprofitna organizacija osnovana unutar belgijskog zakonodavstva. Njeno članstvo čine nacionalna standardizacijska tijela (NSB) 31 evropske zemlje. Osim toga, CEN ima 6 pridruženih članica koje zastupaju panevropske strukovne i trgovinske federacije kao i potrošačke i ekološke interese. Status afiliijanta ima 19 nacionalnih standardizacijskih tijela iz susjednih zemalja Evropske unije. CEN takođe ima i program partnerskog standardizacijskog tijela (PBS) koji veže nacionalna standardizacijska tijela van Evrope sa CEN-om. Evropska komisija i Sekretarijat Evropskog udruženja za slobodnu trgovinu djeluju kao savjetnici CEN-a za pitanja politike.

NATIONAL MEMBERS

ASSOCIATES

EUROPEAN ASSOCIATION FOR THE CO-ORDINATION
OF CONSUMER REPRESENTATION IN STANDARDIZATION

EUROPEAN MEDICAL TECHNOLOGY INDUSTRY ASSOCIATION

EUROPEAN ENVIRONMENTAL CITIZENS ORGANISATION
FOR STANDARDISATION

EUROPEAN CONSTRUCTION INDUSTRY FEDERATION

EUROPEAN TRADE UNION INSTITUTE
HEALTH AND SAFETY DEPARTMENT

EUROPEAN OFFICE OF CRAFTS, TRADES AND SMALL AND
MEDIUM-SIZED ENTERPRISES FOR STANDARDIZATION

COUNSELLORS

EUROPEAN COMMISSION

THE EFTA
SECRETARIAT